

Vilniaus Gabrielės Petkevičaitės-Bitės suaugusiųjų mokymo centras

ĮTRAUKUSIS MOKYMAS

Parengė:

Anglų kalbos vyresnioji mokytoja **Indrė Adomaitienė**

Vilnius 2019

2019 metų kovo 4–8 dienomis dalyvavau kvalifikacijos kėlimo kursuose „Įtraukusis mokymas“ („Inclusive Education“). Kursus organizavo IDEC organizacija iš Graikijos (<https://www.idec.gr/>)

Šiuose kursuose, kurie vyko Pirėjuje (Graikija) dalyvavo 17 dalyvių iš 5 šalių: Danijos, Italijos, Latvijos, Lietuvos, ir Portugalijos. Kursų metu mokėmės, kaip sėkmingai dirbti su įvairių mokymosi sunkumų patiriančiomis žmonių grupėmis. Užsiėmimus vedė patyrusi psichologė Betty Aggeletaki, užsiėmimų metų dėstytoja teorinę medžiagą grindė praktinėmis užduotimis, lankėmės specialioje mokykloje, dalijomės asmenine patirtimi.

Viktoras Serebriakovas (1912–2000) tėvų ir mokytojų pritarimu metė mokslus mokykloje būdamas 15 metų, nes visi tvirtino, kad jis nemokslus. Todėl vaikiną ėmėsi atsitiktinių darbų, dirbo dailide, santechniku, valytoju, kol galiausiai, būdamas 32, stojo tarnauti į JAV armiją. Stodamas turėjo atlikti galybę įvairių testų, kurių vienas buvo intelekto koeficiento nustatymo testas, parodęs, jog Viktoro intelekto koeficientas lygus 161. Ši žinia atvėrė Viktorui akis, kad jis gali pasiekti daug daugiau ir pakeitė savo mąstymą bei eiles. Iki tol visi aplinkiniai tvirtino, kad vaikiną esąs kvailas, tad jis atitinkamai ir elgėsi. Testų rezultatai privertė Viktorą susimąstyti ir jis ėmėsi gilintis į save ir savo gebėjimus, tapo MENSA (asociacija, apjungianti aukštą intelektą turinčius žmones) ir parašė ne vieną knygą apie smegenis ir protines galias.

Dar Einšteinas teigė, kad tikrieji gebėjimai priklauso ne nuo žinių kiekio, o nuo vaizduotės. Būtent todėl įtraukusis mokymas pagrįstas ne žmonių niveliavimu, o jų gebėjimų atpažinimu ir išradingu jų panaudojimu praktikoje. Visi gali mokytis, bet kiekvienas skirtingai. Tik pažinę žmogų ir atradę jo stipriasias puses rasime raktelį į jo gebėjimų skrynią.

Žinoma, esti daugybė papildomų faktorių, nulemiančių įtraukaus mokymo sėkmę.

1. Aplinka

Mokymosi aplinka sukuria besimokančiųjų nuotaiką, tad patalpa turi atitikti besimokančiųjų poreikius, atsižvelgiant į jų amžių, fizines galimybes, sveikatos būklę. Harmoninga aplinka, švarios, gerai išvėdintos patalpos padeda susikaupti, nepervargti ir kokybiškai mokytis. Jei žmogus jaučiasi nepatogiai, yra nervingas, jam sunku susikaupti ir papildomos pastangos kontroliuoti kūną atima daug energijos, trukdo įsisavinti informaciją. Todėl rekomenduojama pamokas vesti ne tik patalpose, bet, esant galimybei, išeiti už klasės ribų, keisti aplinką, išnaudoti visas įmanomas erdves. Aplinkos keitimas ne tik skatina efektyviau įsisavinti medžiagą, bet ir lavina vaizduotę. Žinoma, būtina atsižvelgti į individualius besimokančiųjų poreikius, dažnas ir netikėtas aplinkos keitimas gali kelti stresą (ypač esant tam tikroms psichinėms ligoms ar vyresnio amžiaus žmonėms).

2. Stereotipai

Stereotipai sukuriama nesąmoningai, žmogui to nesuvokiant. Stereotipo pasekmė – išankstinis nusistatymas ar net diskriminacija. Stereotipo auka buvo penkiolikmetis Viktoras, kuris buvo paženklintas kvailio etikete vien todėl, kad jo protiniai gebėjimai ženkliai skyrėsi nuo daugumos (niekam nekilo mintis, kad Viktoro protiniai gebėjimai lenkia kitų mokinių, kitoks reiškė prastesnis). Vyresnio amžiaus žmonės dažnai nukenčia, kai jų protiniai gebėjimai yra nuvertinami, nes jiems taikomi tie patys mokymo metodai ir mokomoji medžiaga, kaip ir jaunesniesiems, dažnai net nesidomint jų mokymo poreikiais ir brukant abiturientui taikytiną, į egzaminus orientuotą medžiagą.

3. Mokymosi stiliai

Skirtingi žmonės ir mokosi skirtingai. Todėl skiriami keli mokymosi stiliai: vieni geriau įsisavina informaciją jutimų pagalba, jiems svarbūs jausmai ir emocijos, kitiems svarbu veikti ir judėti, treči pasyviai stebi aplinką, o vėliau ją reflektuoja, ketvirtieji, mąstytojai, dievina teorinę medžiagą ir koncepcijas. Ilgainiui žmonių mokymosi stiliai gali kisti, pvz. vyresnio amžiaus besimokantiejiems dažniausiai priimtina praktika, pagrįsta teorinėmis koncepcijomis. Taigi mokymo medžiaga ir metodai turi būti tiek įvairūs, kad patenkintų visų besimokančiųjų poreikius.

4. Mokymosi sunkumai ir sutrikimai

Tiek jaunesni, tiek vyresnio amžiaus žmonės gali yurėti įvairių mokymosi sunkumų ir sutrikimų (tokių mokinių nereikia stengtis „pritempti“ prie neturinčių mokymosi sunkumu, reikia pritaikyti mokymosi metodus ir aplinką):

- turintys specifinių mokymosi sutrikimų (skaitymo sutrikimų, rašymo sutrikimų, matematikos mokymosi sutrikimų);
- turintys kalbėjimo ir kalbos (priimti jo pastangas reikšti mintis, vengti taisyti tai, kas neištaisoma ir griežtai kontroliuoti kitų besimokančiųjų replikas kalbėtojo atžvilgiu);
- turintys klausos sutrikimą ar kochlearinį implantą (reikėtų stengtis, kad toks besimokantysis matytų, ką mokytojas sako, stovėti arčiau jo);

- turintys regos sutrikimą (užduotys pateikiamos padidintu šriftu, vietoj užduotyse pateikiamų piešinių ar brėžinių, kuriais būtina naudotis atliekant užduotį, pateikiami brėžinių žodiniai apibūdinimai);
- turintys judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų (pitaikyti baldus, aplinką, pavargus leisti judėti, keisti padėti, pasiūlyti judėjimo ir sėdėjimo alternatyvų, pritaikytų konkrečiam sutrikimui);
- turintys įvairiapusį raidos sutrikimą (pritaikyti medžiagą ir mokymosi tempą).

5. Mokytojas

Tai yra vienas svarbiausių faktorių, nuliamentis mokymosi sėkmę. Kaip orkestras sėkmingai nesugrotų be dirigento, taip klasė negalėtų sėkmingai veikti be mokytojo. Ypač vyresniojo amžiaus besimokantieji vertina kompetetingą, empatišką, savimi pasitinkintį andragogą. Patarimai senjorų mokytojams:

- būk atidus,
- bendradarbiauk,
- pateik tikslias instrukcijas,
- klausk,
- atsakyk,
- pasitikrink, ar suprato,
- netingėk paaiškinti ir pakartoti,
- perfrazuok,
- reflektuok,
- apibendrink,
- šypsokis ☺

6. Kiti besimokantieji

Svarbų vaidmenį išmokimo procese vaidina ir kiti mokiniai. Pozityvi aplinka, teigiamas požiūris į mokymo procesą, tolerancija yra lemiamas veiksnys sėkmei.

PRAKtinė užduotis

Kolektyvo vieningumui patikrinti, reakcijai, dėmsio koncentracijai, atminčiai, supratimui patikrinti kursų metu atlikome užduotį „Life with the Wright Family“.

Užduočiai atlikti besimokantieji sustoja glaustai ratu, rankose laikydami lapą su savo vardu. Mokytojas skaito istoriją apie Raitų šeimyną ir, kiekvieną kartą išgirdę žodį, skambantį „rait“, jie perduoda lapą su savo vardu dalyviui dešinėje, o „left“ – kairėje. Mokytojas skaitydamas istoriją neturėtų skubėti ir gerai išaiškinti taisykles. Galiausiai mes vis tiek susipainiojome ir apturėjome daug juoko. Galiausiai mokytoja paklausė, ko mes šios užduoties dėka išmokome:

- Susipažinome,
- Stengėmės bendradarbiauti ir padėti,
- Tolerancijos,
- Atidumo,
- Svarbiausia, supratome, kad gyvenime nereikia akiai koncentruotis į užduotį, siekiant vieno tikslo, galima išmokyti daug įvairių kitokių dalykų.

STORY: “Life with the Wright Family”

One day the Wright family decided to take a vacation. The first thing they had to decide was who would be left at home since there was not enough room in the Wright family car for all of them. Mr. Wright decided that Aunt Linda Wright would be the one left at home. Of course this made Aunt Linda Wright so mad that she left the house immediately yelling "It will be a right cold day before I return". The Wright family now bundled up the children, Tommy Wright, Susan Wright, Timmy Wright and Shelly Wright and got in the car and left. Unfortunately, as they turned out of the driveway someone had left a trash can in the street so they had to turn right around and stop the car. They told

Tommy Wright to get out of the car and move the trash can so they could get going. Tommy took so long that they almost left him in the street. Once the Wright family got on the road, Mother Wright wondered if she had left the stove on. Father Wright told her not to worry he had checked the stove and she had not left it on. As they turned right at the corner, everyone started to think about other things that they might have left undone. No need to worry now, they were off on a right fine vacation. When they arrived at the gas station, Father Wright put gas in the car and then discovered that he had left his wallet at home. So Timmy Wright ran home to get the money that was left behind. After Timmy had left, Susan Wright started to feel sick. She left the car saying that she had to throw up. This of course got Mother Wright's attention and she left the car in a hurry. Shelly Wright wanted to watch Susan get sick, so she left the car too. Father Wright was left with Tommy Wright who was playing a game in the backseat. With all of this going on Father Wright decided that this was not the right time to take a vacation, so he gathered up all of the family and left the gas station as quickly as he could. When he arrived home, he turned left into the driveway and said "I wish the Wright family had never left the house today! Right?"

Šiuolaikinė mokykla nėra Viktoro Serebriakovo realybė, į mokyklas ateina labai įvairūs mokiniai ir mokytojas turi būti pasiruošęs šiai įvairovei: skirtingo amžiaus, gebėjimų tautybių, tikėjimų lopšys yra šiuolaikinio mokytojo kasdienybė. Ir štai šioje kvapą gniaužiančioje įvairovėje mokytojas turi ne tik suteikti akademinių žinių, bet ir suprasti, atjausti, išgirsti, pritaikyti aplinką, mokymo medžiagą ir t.t. Kyla klausimas: ar tai atlikti pajėgus vienas žmogus? Kursų metu priėjome išvados, kad įvairovei patenkinti yra būtini mokytojai asistentai, kurie padėtų pagrindiniam mokytojui įgyvendinti užsibrėžtus tikslus neapleidžiant **nė vieno** besimokančiojo: seno, jauno, gabaus, turinčio mokymo sunkumų. Mes, mokytojai, džiaugiamės žmonių įvairove. Kursų metu sužinojome KAIP padėti savo mokiniams, dabar mums belieka tai įgyvendinti ir tam mums reikia pagalbos.